

Polština se zaměřením na oblast firemní praxe, služeb a cestovního ruchu

Zpracoval: Mgr. et Mgr. Michal Przybylski. Verze je platná od 1. 3. 2020.

A. Státní závěrečná bakalářská zkouška

I. Jazykovědná polonistika

Písemná zkouška

Písemný test ověřující úroveň jazykové kompetence a znalost normativní gramatiky současné polštiny. Test je složen z překladových, gramatických a lexikálních cvičení, v nichž posluchač tvoří požadovanou jazykovou formu či strukturu. Součástí testu je také krátké ověření lingvistické terminologie a tvorba vlastního krátkého textu (cca 300 slov) dle zadaných parametrů. U textu se hodnotí gramatická správnost, věcná správnost, formulační schopnosti a styl. Samostatný oddíl tvoří ověření základních teoretických znalostí a praktických dovedností z povinného bloku překladatelských a tlumočnických předmětů. Vyžadována je **min. 60% úspěšnost. Časový limit: 120 minut.**

Ústní zkouška

Písemný podklad

Písemným podkladem se rozumí test, který posluchač absolvoval v rámci písemné části SBZk. Součástí ústní části je diskuse o celkové úrovni testu i jeho jednotlivých součástech. Na základě předchozí přípravy musí být posluchač schopen nejen opravit chyby, kterých se v testu dopustil, ale také vysvětlit jejich příčiny.

Zeměření zkoušky a tematické okruhy

1. **Lingvistika a translologie.** Synchronní popis jazyka: posluchač prokáže orientaci v normativní gramatice současné polštiny (fonetika a fonologie, morfologie, lexikologie, syntax) a schopnost ilustrovat jednotlivé jazykové jevy na konkrétních příkladech. Předpokládá se také znalost lingvistické terminologie a základní orientace v obecně teoretických otázkách jazykovědy (v rozsahu předmětu Úvod do studia jazykovědy). Tato část zkoušky bude zaměřena na následující tematické okruhy (viz také anotace, osnovy a seznamy studijní literatury k jednotlivým předmětům v ISu):

a) fonetyka i fonologia współczesnej polszczyzny

- ogólna charakterystyka dyscyplin, podstawowa terminologia
- jednostki fonetyczne
- metody badań fonetycznych, zastosowania fonetyki
- transkrypcja fonetyczna
- narządy mowy i narząd słuchu
- akustyczne i artykulacyjne właściwości polskich głosek
- problematyka zależności między pisownią a wymową
- upodobnienia
- prozodia (akcent, intonacja)
- jednostki fonologiczne
- cecha dystyngtywna
- opozycje fonologiczne
- warianty fonemów

b) morfologia i morfonologia współczesnej polszczyzny

- ogólna charakterystyka dyscyplin, podstawowa terminologia
- leksem, wyraz tekstowy, wyraz gramatyczny, synonimia i homonimia wyrazów gramatycznych, klasa funkcjonalna wyrazów gramatycznych
- klasyfikacja leksemów (T. Milewski, R. Laskowski, Z. Saloni)
- morfem – morf – allomorf
- typologia morfemów (typy strukturalne, klasyfikacja dystyngcyjna i funkcjonalna)
- fleksja a derywacja słowotwórcza – przypadki graniczne
- pojęcie opozycji morfologicznej
- pojęcie kategorii morfologicznej, typy kat. morfologicznych
- kategorie nominalne (rodzaj, liczba, przypadek)
- kategorie werbalne (czas, osoba, aspekt, tryb, strona i diateza)
- paradygmatyka (formy fleksyjne rzeczowników, przymiotników, zaimków, liczebników i czasowników)

c) leksykologia i semantyka

- ogólna charakterystyka dyscypliny, podstawowa terminologia
- pojęcie jednostki leksykalnej
- problematyka znaczenia językowego
- główne koncepcje znaczenia językowego
- referencja i denotacja
- nazwy własne i pospolite
- pole semantyczne
- monosemia, polisemia, homonimia
- synonimia, antonimia, hiponimia, hiperonimia, kohiponimia
- rodzaje zmian znaczeniowych
- pojęcie związku frazeologicznego, łączliwość wyrazów
- klasyfikacja związków frazeologicznych

- zróżnicowanie słownictwa ogólnopolskiego (regionalne, środowiskowo-zawodowe, ekspresywno-emocjonalne)
- tendencje rozwojowe w zasobie leksykalnym
- archaizmy, neologizmy, zapożyczenia
- etymologia
- leksykografia (słownik, hasło słownikowe, typy słowników, najważniejsze słowniki języka polskiego)

d) składnia współczesnej polszczyzny

- ogólna charakterystyka dyscypliny, podstawowa terminologia
- klasyfikacja wypowiedzi
- predykcja
- grupa składniowa, składnik
- związki strukturalne i linearne w wypowiedzeniu
- problematyka referencji
- problematyka modalności
- konotacja składniowa, walencja, schemat składniowy
- struktury bezmianownikowe
- akomodacja składniowa
- parataksa, klasyfikacja struktur parataktycznych
- hipotaksa, klasyfikacja struktur hipotaktycznych (Z. Klemensiewicz, Z. Polański)
- struktury niezdaniowe
- tendencje rozwojowe w zakresie składni współczesnej polszczyzny

e) wybrane zagadnienia z teorii i techniki przekładu

- podstawowe pojęcia z przekładoznawstwa
- tłumaczenie ustne
- tłumaczenie pisemne
- ekwiwalencja, nieprzekładalność, interferencja
- błędy tłumaczeniowe i ich źródła

- Praktický jazyk.** Ověření komunikační kompetence zkoušeného. Tato část zkoušky se skládá z krátké monologické výpovědi na zadané téma a následného krátkého rozhovoru se zkoušejícími. Hodnotí se tyto aspekty ústního projevu: základní komunikační dovednosti (porozumění, schopnost verbalizace tématu, schopnost vést dialog, plynulost projevu), gramatická správnost, slovní zásoba, styl, výslovnost a intonace. Požadovaná úroveň: B2–C1.

II. Literárněvědná a areálová polonistika

Ústní zkouška

Student musí disponovat základním přehledem o dějinách a vývoji polského státu, národa a polské kultury – prokáže, že zná důležité osobnosti a události z polských politických a kulturních dějin. Vyžadována je rovněž rámcová znalost polských zeměpisných, ekonomických a společenských reálií, včetně základní orientace v mapě Polska. Dále student prokáže znalost současné polské literatury (období po 2. světové válce) a jejího společenského kontextu.

Student si u ústní zkoušky vylosuje jedno téma z literárněvědné a jedno z areálové polonistiky, případně zodpoví doplňující otázky komise. U zkoušky také předloží seznam přečtených literárních děl (s plnými bibliografickými údaji), který bude čítat min. 20 položek z polské literatury po 2. světové válce.

Seznam tematických okruhů ze současné polské literatury

1. Polská literatura během 2. světové války: hlavní události, ilegální tisk a vydavatelské aktivity v době nesvobody, spisovatelé doma a v emigraci (na Východě a Západě), generace Kolumbů, autoři tzv. ztracené generace a jejich činnost a dílo, reakce na válečné prožitky v polské literatuře po roce 1945.
2. Polská literatura po roce 1945: tvorba velkých osobností i debutantů, nástup komunistické diktatury v Polsku a důsledky stalinizace v kultuře a literatuře, problematika socialistického realismu, život a dílo Czesława Miłosze po roce 1945.
3. Období tání v polské literatuře: situace po roce 1953, rok 1956 a nástup nové generace autorů – Pokolenie '56 nebo generace Współczesności, programy a tvůrci, rozvoj filmu, divadla, kabaretu (STS – Studencki Teatr Satyryków, Piwnica pod Baranami).
4. Polská literatura v letech 1956–1968: emigrační literatura (vydavatelství, časopisy, hlavní autoři), vývoj politické a společenské situace po roce 1956 (tzv. malá stabilizace), rozvoj publicistiky, polské filmové školy a experimentálního divadla – tvůrci, polská škola reportáže (R. Kapuściński, H. Krall).
5. Polská literatura v letech 1968–1976: vývoj politické a společenské situace v roce 1968 a 1970, představitelé formace Generace 68 / Nowa Fala (Nová vlna), o jejímž programu rozhodly politické události z března 1968 a prosince 1970, tvorba sedmdesátých let – literatura, divadlo, film, kultura.
6. Autoři prózy doma i v zahraničí (A. Kuśniewicz, J. Krzysztoń, T. Konwicki, J. Strykowski, K. Moczarski, G. Herling-Grudziński, W. Odojewski, H. Grynberg, A. Szczypiorski, M. a K. Brandysovi). Rok 1976 – politické události, založení KOR, vznik veřejné demokratické

opozice, zosřtření cenzury a politické situace. Zrod tzv. druhého nezávislého oběhu – časopisy, nakladatelství, literatura. Zbigniew Herbert – život a dílo.

7. Polská literatura osmdesátých let: Generace '76 nebo Pokolenie „Nowej Prywatności”, klíčové události konce 70. let a let 1980–81 (papež Jan Pavel II., Cz. Miłosz nositelem Nobelovy ceny za literaturu, vznik Solidarity, výjimečný stav), autoři tvořící do roku 1989 a jejich významná díla, vznik alternativní kultury (art-ziny) a start třetího nezávislého, tzv. antikulturního oběhu, Paweł Huelle a jeho román Weiser Dawidek.
8. Obraz polské literatury po roce 1989 a rozpadu bloku tzv. socialistických států: demokratizace společnosti a změny v kultuře a literatuře (zrušení cenzury, volný trh, komercializace vydavatelství), tvorba autorů již známých (ze všech literárních oběhů), prudký rozvoj postmodernistické tvorby, osobnosti a tvorba tzv. generace bruLionu (M. Świetlicki, J. Podsiadło, A. Stasiuk, O. Tokarczuk ad.), život a dílo nositelky Nobelovy ceny za literaturu Wisławy Szymborské.
9. Přehled významných osobností a jejich tvorby od devadesátých let 20. století do současnosti: vývojové tendence, tematika a poetika nejzajímavějších a nepřekládanějších autorů (mj. P. Huelle, S. Chwin, J. Pilch, O. Tokarczuk, A. Stasiuk, M. Szczygiel, D. Masłowska), polská škola reportáže a její představitelé, polské literární ceny.

Seznam tematických okruhů z areálové polonistiky

Předpokládají se jen základní rámcové znalosti daných historických událostí, reálií či literárních období. Student si vylosuje jednu sestavu otázek, která obsahuje jednu podotázku z každého oddílu.

Oddíl A (Dějiny Polska)

1. Středověké Polsko v 10.–15. století: christianizace Polska a počátky polské státnosti, období územní rozšířtenosti a opětovné sjednocení za vlády posledních Piastovců, královna Jadwiga a nástup Jagellonců na trůn, vznik polsko-litevské personální unie, spory a konflikty s řádem německých rytířů.
2. Polsko v 16. století: tzv. zlatý věk za vlády Zikmunda I. a Zikmunda Augusta, vznik lublinské unie. Rzeczpospolita Obojga Narodów: politický systém polsko-litevské republiky, její multietnický a multikonfesní charakter.
3. Polsko v 17. století: vasovská dynastie na polském trůnu, válečné konflikty polského státu se sousedy.

4. Polsko v 18. století: období saské dynastie na polském trůně, krize polského státu vedoucí k jeho zániku (trojí dělení Polska). Vznik důležitých osvícenských kulturních institucí.
5. Polsko v první polovině 19. století: Poláci v napoleonském období, plány na obnovení Polska (doma i v zahraničí), polská povstání v 19. století.
6. Polsko v letech 1864–1918: situace a vývoj v jednotlivých záborech po lednovém povstání, Poláci za 1. světové války
7. Meziválečné Polsko: obnovení polské státnosti v roce 1918 a boj o hranice státu, česko-polské spory o Těšínsko v meziválečném období, tzv. sanační režim.
8. Druhá světová válka v Polsku: průběh a důsledky s důrazem na Varšavské povstání a polský domácí odboj.
9. Polsko v letech 1945–1956: politický a společenský vývoj pod diktátem Sovětského svazu, komunistická totalita a vznik PRL.
10. Polsko v letech 1956–1970: Polsko v gomułkowském období, krizové události let 1956, 1968 a 1970.
11. Polsko v 70. letech: Polsko v éře Edwarda Gierka a krizové události let 1976 a 1980–1981, volba Karola Wojtyły papežem.
12. Polsko v 80. letech: lidové Polsko od vzniku Solidarity, vyhlášení "stanu wojennego" (1981) až k prvním svobodným volbám (1990), pád komunismu v Polsku ve srovnání s ostatními státy východního bloku.
13. Polsko po roce 1989: cesta k začlenění do euroatlantických struktur, současná politická scéna (politické strany, hlavní osobnosti, nejvyšší představitelé státu).

Oddíl B (Realie Polska)

14. Hlavní historické regiony Polska, jejich centra a lokalizace na mapě.
15. Základní fyzickogeografická a socioekonomická charakteristika současného Polska (přírodní podmínky, obyvatelstvo, ekonomika).
16. Základní přehled o současném politickém systému Polska a státních symbolech.
17. Aktuální územněsprávní členění Polska.
18. Hlavní turistické atraktivity Polska: památky zapsané na Seznamu světového dědictví UNESCO.
19. Nejvýznamnější osobnosti a události česko-polských kulturních a literárních vztahů.

Oddíl C (Polská literatura do roku 1939)

20. Polská středověká literatura a kultura.
21. Polská renesanční a humanistická literatura a kultura.
22. Polské baroko. Sarmatismus jako specifický typ polské barokní kultury a jeho odraz v literatuře a umění.
23. Polská literatura a kultura v době osvícenství.
24. Polský literární romantismus.
25. Polská literatura a kultura období pozitivismu a moderny (Młoda Polska).
26. Meziválečná polská literatura: hlavní směry, skupiny a osobnosti.

III. Základy práva a ekonomie

Písemná zkouška

Písemný test z právního a ekonomického minima je rozdělen na dva samostatné oddíly:

- 1) Základy ekonomie: test o 50 otázkách (volba ze čtyř nabízených odpovědí, každá otázka má právě jednu správnou odpověď). Každá správná odpověď je hodnocena 1 bodem. Celkem max. 50 bodů.
- 2) Základy práva: test o 4 částech, obsahujících jak testové úlohy (výběr správných řešení z uzavřené nabídky), tak otevřené otázky. Jednotlivá správná řešení jsou hodnocena diferencovaně v rozmezí 2–5 bodů. Celkem max. 50 bodů.

Zkouška je **hodnocena jako celek (max. 100 bodů)**, vyžadován je zisk **min. 51 bodů**.
Časový limit: 90 minut.

Seznam tematických okruhů z ekonomie

1. Hrubý domácí produkt, jeho konstrukce a význam.
2. Základní principy tržní ekonomiky.
3. Ekonomický růst a možnosti jeho regulace.
4. Státní příjmy a výdaje, meze státního zadlužování.
5. Základní pojmy ekonomiky, její role.
6. Trh a jeho role, možnosti a smysl regulace trhu.
7. Ekonomický cyklus, konjunktura a krize.

8. Nabídka, poptávka a jejich vliv na cenu výrobků.
9. Chování podnikatelských subjektů na trhu a možnosti regulace z úrovně státu.
10. Daně – jejich význam a účel, daňová zátěž osob a podnikatelských subjektů.
11. Cena výrobků – co zahrnuje, jakou hraje roli ve formování poptávky.
12. Náklady podnikatelských subjektů.
13. Veřejné statky a jejich charakteristika.
14. Konkurence a její význam pro regulaci trhu.
15. Hrubý domácí produkt – jeho význam a měření.
16. Trh práce a ekonomický vývoj.
17. Centrální banka a její role v ekonomice.
18. Inflace a deflace – význam pojmů.
19. Sociální jevy (nezaměstnanost, chudoba ad.) z ekonomického pohledu.
20. Státní rozpočet a státní dluh.

Seznam tematických okruhů z práva

1. Právní kultura, velké právní systémy, právní stát.
2. Právní norma, vymezení, prvky, druhy právních norem, působnost právní normy.
3. Interpretace práva, právní odpovědnost, právní záruky zákonnosti.
4. Obchodní společnosti – základní vymezení, pojmové znaky, osobní a kapitálové prvky.
5. Základní pojmy obchodních společností - základní kapitál, vklad, podíly a dispozice s nimi.
6. Společnost s ručením omezeným – celková charakteristika a vymezení oproti ostatním formám obchodních společností, podstatné znaky tohoto druhu společnosti a jejich zhodnocení z praktického pohledu, identifikace kapitálových a osobních prvků.
7. Akciová společnost – celková charakteristika a vymezení oproti ostatním formám obchodních společností, podstatné znaky tohoto druhu společnosti a jejich zhodnocení z praktického pohledu.
8. Orgány kapitálových obchodních společností a jejich systém – funkční vymezení, ustavování, proces jednání orgánů, vzájemné vztahy; právní postavení členů orgánů, vztah ke společnosti, odpovědnost, ochrana věřitelů a společníků.

9. Cenné papíry akciové společnosti – zejména akcie, práva a povinnosti spojená s akcií, převoditelnost akcií.

10. Uzavírání obchodní smlouvy – formální a obsahové náležitosti, praktická doporučení při uzavírání smluv, časté smluvní doložky; obchodní podmínky, obchodní zvyklosti, vykládací pravidla, smlouva o smlouvě budoucí, inominátní smlouva.

11. Druhy obchodních závazkových vztahů, vztah občanského a obchodního zákoníku v závazkových vztazích, zánik obchodních závazků – vymezení jednotlivých způsobů, jejich specifik, možnosti smluvních dispozic.

12. Kupní smlouva – charakteristika smluvních typů včetně vzájemného vymezení, odpovědnost za vady včetně praktických příkladů, určení ceny.

13. Smlouva o dílo – charakteristika smluvních typů včetně vzájemného vymezení, odpovědnost za vady včetně praktických příkladů, určení ceny.

14. Právo proti nekalé soutěži – základní vymezení, místo v systému soutěžního práva, generální klauzule nekalé soutěže, pojmenované a nepojmenované skutkové podstaty, právní prostředky ochrany.

15. Existenční ochrana hospodářské soutěže – regulace dominantní tržní síly, zákaz zneužití dominance, kontrola koncentrací, sankce a mechanismus vymáhání.

16. Existenční ochrana hospodářské soutěže – kartelové právo, vymezení, pojmové znaky, skutkové podstaty, systém výjimek, sankce a mechanismus vymáhání.

17. Podoba, forma, druhy cenných papírů, jednotlivé typy cenných papírů – základní charakteristika vybraných cenných papírů (kromě směnek a akcií), přehled pramenů úpravy.

18. Směnka a šek – základní vymezení, rozdíly mezi směnkou vlastní, směnkou cizí a šekem, účastníci.

19. Náležitosti směnky – časté důvody neplatnosti.

20. Směnka při splatnosti – způsoby určení splatnosti, prezentace směnky, postih, protestace.

B. Obhajoba bakalářské diplomové práce

Diplomant se seznámí s posudky, které na jeho diplomovou bakalářskou práci vypracovali

- a) školitel,
- b) oponent

a připraví si:

1. stručnou prezentaci o tématu, cíli, metodách a výsledcích své práce (ideálně v podobě ppt prezentace, délka vystoupení bude max. 5 minut);
2. obhajobu práce na základě připomínek a otázek obsažených v posudcích (je proto vhodné si je oba přinést s sebou);
3. reakce na možné dotazy vzešlé z diskuse se členy komise.